

หนังสือที่ระลึก

ในการที่สภาผู้แทนราษฎรได้รับพระราชทาน
ผ้าพระกฐินไปถวายพระภิกษุที่จำพรรษา

○ ณ วัดศรีสุदारามวรวิหาร กรุงเทพมหานคร
วันศุกร์ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

หนังสือโต๊ะระลึก

ในการที่สภาผู้แทนราษฎรได้รับพระราชทาน
ผ้าพระกฐินไปถวายพระภิกษุที่จำพรรษา
ณ วัดศรีสุदारามวรวิหาร กรุงเทพมหานคร
วันศุกร์ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๑

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เรื่อง หนังสือที่ระลึกในการที่สภาผู้แทนราษฎร
ได้รับพระราชทานผ้าพระกฐินไปถวายพระภิกษุที่จำพรรษา
ณ วัดศรีสุดารามวรวิหาร กรุงเทพมหานคร
วันศุกร์ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๑

ปีที่พิมพ์ ตุลาคม ๒๕๕๑

จำนวนหน้า ๑๐๐ หน้า

พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวนพิมพ์ ๑,๕๐๐ เล่ม

จัดทำโดย กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
อาคารธนาคารทหารไทย สาขาพญาไท ชั้น ๕ C
ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐
โทร. ๐ ๒๓๕๔ ๕๐๑๘-๒๐, ๐ ๒๓๕๔ ๕๐๒๒
โทรสาร ๐ ๒๓๕๔ ๕๐๒๑

พิมพ์ข้อมูล อ่ำไพ กันเกษแก้ว

ข้อมูล/พิสูจน์อักษร อรทัย แสนบุตร

ภาพ พรชัย แว่นแคว้น

ศิลปกรรม/ มานะ เรื่องสอน

ออกแบบปก

พิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
อาคารธนาคารทหารไทย สาขาพญาไท ถนนพญาไท
แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐
โทร. ๐ ๒๖๔๔ ๕๓๐๙

คำนำ

การทอดถวายผ้าพระกฐินพระราชทานของสภาผู้แทนราษฎร ได้กระทำสืบทอดมาเป็นประจำทุกปี สำหรับปี ๒๕๕๑ นี้ สภาผู้แทนราษฎร ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานผ้าพระกฐิน เพื่อนำไปทอดถวายพระสงฆ์ที่จำพรรษา ณ วัดศรีสุदारามวรวิหาร แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ในวันศุกร์ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๑

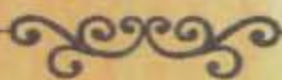
การถวายผ้าพระกฐินพระราชทานครั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้จัดทำหนังสือที่ระลึก โดยได้รวบรวมประวัติของวัดศรีสุदारามวรวิหาร และสาระความรู้เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาไว้ดังนี้คือ อำนาจหน้าที่ในการตรากฎหมาย อำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน อำนาจหน้าที่ในการควบคุมการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบ รวมทั้งการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูง เพื่อมอบให้แก่ผู้ที่มีส่วนร่วมบำเพ็ญกุศลศาสนกิจในครั้งนี้

กุศลผลบุญใดอันเกิดจากการถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน สภาผู้แทนราษฎรขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ ขອງทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน และทรงเป็นมิ่งขวัญของปวงชนชาวไทยสืบไป

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ตุลาคม ๒๕๕๑

สารบัญ

วัดศรีสุदारามวรวิหาร

อาณาเขต	๑
บริเวณที่ตั้งวัด	๙
ประวัติความเป็นมา	๑๑
ปูชนียวัตถุ ถาวรวัตถุและเสนาสนะต่าง ๆ	๑๖
รายนามเจ้าอาวาสตั้งแต่อดีต - ปัจจุบัน	๓๐
“สุนทรภู่” ศิษย์เอกสำนักเรียนวัดชีปะขาว	๓๑
“ชาวมอญ” กับวัดศรีสุदारาม	๓๓

อำนาจหน้าที่ของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

อำนาจหน้าที่ของรัฐสภา	๓๕
อำนาจหน้าที่ในการตรากฎหมาย	๓๗
๑. การตราพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ	๓๙
๒. การตราพระราชกำหนด	๖๐
๓. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ	๖๔

อำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน	๖๗
๑. การตั้งกระทู้ถาม	๖๙
๒. การเสนอญัตติ	๗๔
๒.๑ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ นายกรัฐมนตรี	๗๕
๒.๒ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ รัฐมนตรีเป็นรายบุคคล	๗๕
๒.๓ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ในกรณีมีจำนวน ไม่ถึงเกณฑ์ตาม ๒.๑ หรือ ๒.๒	๗๗
๒.๔ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติ	๗๘
๒.๕ ญัตติตั้งคณะกรรมการ	๗๙
อำนาจหน้าที่ในการควบคุมการตรากฎหมาย ที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ	๘๒
อำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบ	๘๖
การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และข้าราชการระดับสูง	๙๔

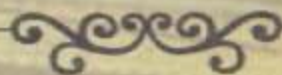

วัดศรีสุदारามวรวิหาร

วัดศรีสุदारามวรวิหาร (วัดชีปะขาว)

วัดศรีสุदारาม เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี
ชนิดวรวิหาร ตั้งอยู่เลขที่ ๘๓ ริมคลองบางกอกน้อย
ฝั่งตะวันตก แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพมหานคร เดิมวัดศรีสุदारามมีชื่อว่า วัดชีฟ้าขาว
หรือชีปะขาว ซึ่งสันนิษฐานกันว่าน่าจะสร้างขึ้นในราว
สมัยกรุงศรีอยุธยา

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับคลองวัดศรีสุदारาม
ทิศใต้	ติดต่อกับคูสาธารณประโยชน์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับคลองบางกอกน้อย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับคูสาธารณประโยชน์

บริเวณที่ตั้งวัด

วัดมีเนื้อที่ทั้งหมด ๑๓ ไร่ ๑ งาน ๒๐ ตารางวา แบ่งเป็นเขตพุทธาวาสและสังฆาวาส เฉพาะส่วนที่เป็น ธรณีสงฆ์ มีจำนวน ๕ ไร่ ๓ งาน ๒๐ ตารางวา เมื่อก่อนใช้ ศาลาการเปรียญเป็นโรงเรียนชั้นประถมศึกษาวัดศรีสุदारาม สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ครั้นต่อมาได้ เปลี่ยนสังกัดไปเป็นโรงเรียนเทศบาลของเทศบาลนคร ธนบุรีใน บัดนี้ได้สร้างอาคารโรงเรียนชั้นใหม่ด้านหลัง พระอุโบสถเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๖ โดยเงินงบประมาณจำนวน ๒๕๐,๐๐๐ บาท ซึ่งยังคงเปิดสอนอยู่ ปัจจุบันนี้เป็น โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

พระอุโบสถวัดศรีสุदारามวรวิหาร

ประวัติความเป็นมา

ประวัติศาสตร์ของวัดศรีสุदारามมีหลักฐานชัดเจนมากขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ด้วยปรากฏความในพระราชพงศาวดารว่า สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากรมพระศรีสุदारักษ์ (เจ้าคุณแก้วหรือเจ้าคุณตำหนักแดง) สมเด็จพระพี่นางในรัชกาลที่ ๑ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บูรณะปฏิสังขรณ์และสถาปนาวัดขึ้นใหม่

พุทธศักราช ๒๓๗๙ รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ปรากฏความว่า พระสุนทรโวหาร (ภู่) หรือสุนทรภู่ กวีเอกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้แต่งคำประพันธ์เรื่อง นิราศสุพรรณ ขึ้น เนื้อความในนิราศตอนหนึ่งกล่าวถึงวัดศรีสุदारามหรือวัดชีปะขาวว่า เคยเป็นสำนักเรียนหนังสือเมื่อครั้งวัยเยาว์ ดังนี้

วัดปขาวครารุ่นรู้	เรียนเขียน
ทำสรุทสอนเสมียน	สมุทน้อย
เดินรวางรวงเวียน	หว่างวัดปขาวเอย
เคยขึ้นกลืนกลืนสร้อย	สวาดีห่างกลางสวนฯ

ภายหลังจากนั้นอีกประมาณ ๕ ปี คือ ราว พ.ศ. ๒๓๘๔ สุนทรภู่เดินทางไปในมัสการพระประธม (พระปฐมเจดีย์) ระหว่างเดินทางได้ผ่านหน้าวัดชีปะขาว และบันทึกเป็นเชิงนิราศไว้ว่า

วัดประชาราชาวเทือกเขื่อนไม่ได้ ด้วยดวงใจเจ้ามันคล้ำดำมิดหมี
แม่หม้ายสาวชาวโคกโฉลกมณี เหมือนแม่ศรีสาครจะอ่อนเอว

ในปีพุทธศักราช ๒๓๗๗ รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวงษาธิราชสนิท ต้นราชสกุลสุนทรวงศ์ เสด็จไปนมัสการพระปฐมเจดีย์ด้วยเช่นกัน และทรงพระนิพนธ์วรรณคดีเรื่องโคลงนิราศพระประธมด้วย เนื้อความทรงกล่าวถึงการเสด็จไปนมัสการพระปฐมเจดีย์ โดยใช้เส้นทางทางน้ำออกจากพระนครทางคลองบางกอกน้อย คลองบางกอกใหญ่ ในคราวนั้นได้ผ่านวัดชีปะขาวด้วย เมื่อกรมหลวงวงษาธิราชสนิทเสด็จผ่านวัดชีปะขาว ก็ทรงมีอารมณ์ในเชิงกวี และทรงเปรียบเทียบโดยกล่าวอ้างตัวละครเอกในวรรณคดี คือ อิเหนาและบุษบา ตอนปะตาปา ไว้ในโคลงนิราศพระประธม ว่า

ชีประชาราชานามชื่ออ้าง	ชิงน
ฤว่าชีสัปรดณ	แต่ก็
ชวนตาประชาราชน	โลนลวก ทอยแฮ
เหตุจึงปรากฏชี	ชื่อไว้สำคัญฯ
ถวิลปางรเด่นคลังไคล	แอหนัง
เสมออกเรียมแรมวง	คลังน้อง
ห้วงหน้าระวังหลัง	หลายห้วง ห่วงแฮ
ห้วงสุดห้วงห้วงน้อง	ห่วงให้ใจโหยฯ

หมื่นพรหมสมพัตสร (มี) กวีคนสำคัญอีกคนหนึ่ง
ได้ผ่านวัดนี้เช่นกันในคราวที่ไปพระแท่นดงรัง ได้รำพันไว้
ในนิราศพระแท่นดงรังของตน ว่า

มาถึงวัดชีปะขาวยิ่งเศร้าสร้อย

นาวาลอยลပ်ไปไกลสมร

พีกล้ำกลืนโศกานาทร

สะท้อนถอนจิตใจไม่สบายฯ

กวีอีกท่านหนึ่ง คือ หลวงจักรปาณี (ฤกษ์) ได้
กล่าวถึงวัดชีปะขาวไว้ในบทนิพนธ์ นิราศพระปฐม คราว
ไปนมัสการพระปฐมเจดีย์ (ราว พ.ศ. ๒๔๐๙ - ๒๔๑๙) ว่า

วัดชีปะขาวชาวชีก็มีเหลือ

ไม่เหมือนเนื่อนวลสาวที่ชาวขำ

จะแลไหนก็วิไลวิลาศล้ำ

ดังหนึ่งน้ำทิพสุรามายาทรงฯ

อนึ่ง นอกจากสุนทรภู่จะเคยเรียนหนังสือไทยที่วัด
ชีปะขาวนี้แล้ว เมื่อสุนทรภู่เจริญวัยได้รับการศึกษาตาม
สมควรแก่ฐานะแล้ว ยังปรากฏว่าเป็นผู้เปรี๊ยะปราดในวิชา
อักษรศาสตร์มาแต่เยาว์ เมื่อรุ่นหนุ่มก็สามารถบอก
ดอกสร้อยสลักวา และมีอาชีพเป็นครูสอนหนังสืออยู่ที่
วัดชีปะขาว ในคลองบางกอกน้อยด้วย

ต่อมาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว น้ำได้เซาะตลิ่งพังเข้ามาจนถึงหน้าพระอุโบสถวัดชีปะขาว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยามุขมนตรี (เกษ สิงหเสนี) บุตรเจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เป็นแม่กองสร้างพระอุโบสถขึ้นใหม่ โดยเลื่อนขึ้นจากที่เดิม ทรงโปรดให้เจ้าพนักงานปักกำหนดเขตรอบโรงพระอุโบสถลงใหม่ใช้แทนวิสุงคามสีมาเดิม โดยให้มีความกว้าง ๗ วา ยาว ๑๕ วา ทรงพระราชอุทิศถวายให้เป็นที่วิสุงคามสีมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๐ แล้วโปรดให้สร้างเขื่อนหน้าวัดเพื่อป้องกันน้ำเซาะตลิ่งจนเป็นผลสำเร็จ

ภายหลังเมื่อการก่อสร้างแล้วเสร็จจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เปลี่ยนนามวัดใหม่ พระราชทานนามว่า “วัดศรีสุदारาม” ด้วยทรงพระราชอนุสรณ์ถึงสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากรมพระศรีสุदारักษ์ ซึ่งเป็นสมเด็จพระราชอัยยิกาเจ้าของพระองค์ ทั้งยังเป็นผู้ทรงสถาปนาและอุปถัมภ์วัดชีปะขาวมาแต่ครั้งรัชกาลที่ ๑

นาม “ศรีสุदारาม” ของวัดนั้น นอกจากจะให้เป็นที่พระราชอนุสรณ์ถึงพระผู้ทรงสถาปนาแรกเริ่มแล้ว รัชกาลที่ ๔ ยังมีพระราชประสงค์ให้คล้องจองกับนาม

“หิรัญรูจี” ซึ่งเป็นชื่อใหม่ของวัดน้อย ในคลองบางไส้ไก่ ที่ทรงเปลี่ยนนามเสียใหม่

เหตุที่พระราชประสงค์ให้คลองจองกัน เนื่องด้วย เมื่อครั้งสมัยรัชกาลที่ ๑ นั้น สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากรมพระศรีสudarักษ์กับพระภัสดา คือ เจ้าชรัวเงิน ได้บูรณะปฏิสังขรณ์วัดร้างคนละวัด คือ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากรมพระศรีสudarักษ์ ทรงรับพระธุระอุปถัมภ์วัดชีปะขาว ส่วนท่านเจ้าชรัวเงิน พระภัสดารับดูแลวัดน้อย ด้วยเหตุนี้รัชกาลที่ ๔ จึงทรงตั้งพระทัยให้ชื่อวัดทั้งสองแห่งนี้คลองจองกันเป็น “หิรัญรูจี ศรีสุदारาม”

ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ วัดศรีสุदारามก็ได้รับการทะนุบำรุงอีกครั้ง ดังปรากฏว่ามีการสร้างสะพานข้ามคลองแบบเก่า ซึ่งมีศาลาไม้หลังเล็ก ๆ ครอบมอยู่กึ่งกลางสะพาน ที่หน้าจั่วของศาลานั้นจารึกไว้ว่า สร้างเมื่อ ร.ศ. ๑๒๔ ซึ่งตรงกับรัชกาลที่ ๕ หลังจากนั้นไม่ปรากฏหลักฐานว่าวัดนี้ได้รับการปฏิสังขรณ์อีกเมื่อใด จนกระทั่งถึงรัชกาลปัจจุบันจึงมีการบูรณะปฏิสังขรณ์และก่อสร้างเสนาสนะต่าง ๆ อาทิ พระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ เชื้อนหน้าวัด และถาวรวัตถุอื่น ๆ เพิ่มเติมอีกจำนวนมาก

ปูชนียวัตถุ ถาวรวัตถุและเสนาสนะต่าง ๆ

๑. พระอุโบสถ เป็นที่ประดิษฐานพระประธานของวัด พระอุโบสถมีขนาดกว้าง ๙.๖๖ เมตร ยาว ๒๖.๑๒ เมตร ก่ออิฐถือปูนตามแบบสถาปัตยกรรมไทย หลังคาซ้อนชั้น ประดับช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ หน้าบันทั้งด้านหน้าและด้านหลังทำเป็นลวดลายปูนปั้นรูปเทพนม อยู่ท่ามกลางลายพันธุ์พฤกษา พระอุโบสถมีกำแพงแก้วล้อมทั้งสี่ด้าน แต่ละด้านมีซุ้มประตูทางเดินด้านละ ๒ แห่ง ภายในกำแพงแก้วรอบพระอุโบสถมีซุ้มเสมาทั้ง ๔ ทิศ และมีพื้นที่สำหรับใช้เดินประทักษิณได้โดยรอบ ด้านหน้าและด้านหลังของพระอุโบสถมีประตูเข้าไปภายในทั้งด้านซ้ายและด้านขวา ที่บานประตูหน้าต่างพระอุโบสถทุกบานเขียนลายลงรักปิดทองเป็นรูปพระมหาพิชัยมงกุฎในกรอบรูปวงรี มีฉัตรบริวารขนาด ๒ ข้าง มีพานทอง ๒ ชั้น วางพระแว่นสุริยกาลข้างหนึ่ง อีกข้างหนึ่งวางสมุดตำรา ซึ่งรูปลักษณะดังกล่าวหมายถึงพระราชลัญจกรประจำพระองค์พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ซึ่งพระองค์ได้โปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาพระอุโบสถหลังใหม่นี้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๐

ภายในพระอุโบสถมีพระประธานองค์ใหญ่แสดงปางมารวิชัย และพระพุทธรูปปางปลงพระชนมายุสังขาร

ขนาดหน้าตักกว้าง ๒ ศอก ๑ คืบ มีพุทธลักษณะสำคัญคือ พระเศียรไม่ปรากฏพระโมฬี มีแต่พระรัศมีซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของรูปแบบพระพุทธรูปแบบพระราชนิยมที่นิยมสร้างในสมัยรัชกาลที่ ๔ ประทับนั่งวางพระหัตถ์ทั้งสองข้างบนพระเพลา ประดิษฐานอยู่เบื้องหน้าพระประธาน นอกจากนี้ยังมีพระพุทธรูปประทับยืนยกพระหัตถ์ขวาแสดงปางห้ามญาติประดิษฐานอยู่เบื้องขวา และอีกองค์หนึ่งยกพระหัตถ์ซ้ายแสดงปางห้ามพระแก่นจันทน์ ประดิษฐานอยู่เบื้องซ้ายของพระประธานในพระอุโบสถ ตลอดจนมีพระสาวก ๘ องค์ มือประนมหัตถ์เบื้องพระพักตร์พระประธาน พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ทรงสร้างพร้อม ๆ กับพระอุโบสถ

พระพุทธรูปประธานภายในพระอุโบสถวัดศรีสุदारามวรวิหาร

สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งภายในพระอุโบสถคือ จิตรกรรมฝาผนังที่มีความพิเศษ กล่าวคือ ภาพเขียน จิตรกรรมเล่าเรื่องในตำราพรหมชาติหรือตำราโหราศาสตร์ ที่แพร่หลายอยู่ในสังคมไทย แม้จะเป็นภาพที่เขียนไว้ราว ๔๐ - ๕๐ ปี แต่ก็นับได้ว่าช่างที่เขียนภาพมีฝีมืออยู่ไม่น้อย ทั้งยังเขียนเรื่องที่แปลกและพิเศษไปกว่าพระอุโบสถที่อื่น ๆ ที่มักเขียนเรื่องชาดกหรือนิทานเท่านั้น

จิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถ

ในงานวิจัยของสมคิด จิระทัศนกุล แห่งคณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง “พระอุโบสถและพระวิหารในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” ได้อธิบายลักษณะทางศิลปกรรม ของพระอุโบสถวัดศรีสุदारามวรวิหารไว้ด้วย ดังนี้

แผนผังเขตพุทธาวาส

เขตพุทธาวาส เป็นผังที่ทำขึ้นใหม่ในสมัยรัชกาลที่ ๔ ด้วยของเดิมถูกน้ำกัดเซาะจนตลิ่งใกล้จะพัง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นใหม่ทั้งหมด ประกอบด้วย พระอุโบสถ พระเจดีย์ประธาน พระวิหาร พระปราสาทราย และพระเจดีย์ราย โดยผังวัดหันหน้าไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ด้านคลองบางกอกน้อย กั้นกำแพงโดยรอบ มุมกำแพงด้านหน้าทั้งสองตั้งปราสาทรายคู่ ตรงแนวแกนกลางด้านหน้าเป็นพระวิหาร ซึ่งเดิมเป็นที่ตั้งของพระอุโบสถเก่า ต่อมาสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส โปรดเกล้าฯ ให้รื้อแล้วสร้างใหม่ ส่วนพระอุโบสถใหม่ตั้งอยู่ด้านหลังพระวิหารบนแกนเดียวกัน มีเสมาแบบนั่งแท่น ชนิดมีชัฏครอบตั้งรายรอบ ด้านหลังอาคารมีพระเจดีย์ขนาดย่อม ๓ องค์ ย่อไม้สิบสอง วางเป็นหน้ากระดานเรียงแถวตรงกลาง ทั้งยังมีพระเจดีย์ทรงกลมขนาดเล็กอีก ๒ องค์ วางเรียงต่อกันไปในแนวเดียวกัน

รูปแบบอาคาร

พระอุโบสถ เป็นอาคารขนาด ๕ ห้อง กว้างยาวประมาณ ๘ X ๑๔ เมตร ด้านหุ้มกลองต่อเป็นเฉลียงกว้างประมาณ ๔.๒ เมตร หลังคาทำเป็นมุขลดหน้า-หลัง

แต่ละมุขซ้อนกัน ๓ ชั้น ชายคาประดับสุดท้ายตั้งทวยรับชายคา มีเครื่องประกอบหลังคาแบบอย่างไทยประเพณี คือ ประดับ ซ้อฟ้า ใบระกา หางหงส์ หน้าบันทำปูนปั้นปิดทองประดับ กระจกรูปเทพนม มีลายประกอบประเภทลายช่อก้านขดรูป ตัวสัตว์หิมพานต์ ใต้หน้าบันไม่ทำปีกนกหรือประดับสาหร่าย รวงผึ้ง แต่กลับต่อเป็นผนังลงมาจรดกับเสาด้านข้าง ซึ่งเป็น เสาสี่เหลี่ยมที่ไม่ทำบัวหัวเสา และบัวเชิงเสาประดับทำเพียง หน้ากากำแพงกรูกระเบื้องเคลือบสีกันโดยรอบ มีบันได ขึ้นทางด้านข้างทั้ง ๒ ข้าง ปลายผนังบันไดทำหัวเม็ด ทรงมณฑป ฐานรับพระอุโบสถเป็นแบบฐานสิงห์บัวลูกแก้ว ตัวพระอุโบสถทำประตูทางเข้าด้านหุ้มกลองด้านละ ๒ ช่อง แต่ละช่องทำซุ้มประตูทรงบันแถลงเช่นเดียวกับหน้าต่าง หน้าบันบันแถลงปั้นรูปเทพนมอยู่กลางลายเครือเถา สำหรับ ภายในพระอุโบสถตอนท้ายอาคาร มีพระพุทธรูปประทับ นั่งขัดสมาธิปางพิจารณาธรรมเป็นประธาน พระหัตถ์ ช้ายขวาว่างลงบนพระชานูแต่ละข้าง เบื้องหน้ามี พระสาวกนั่งประนมมือเรียงรายรวม ๘ องค์ ส่วนผนังนั้น ปัจจุบันเขียนภาพแนวสมัยใหม่ มีรูปซุ้มเรือนแก้วหลัง พระประธานตอนบนเป็นภาพเทวดาเหาะ

สำหรับซุ้มหน้าต่างของพระอุโบสถ เป็นไปตาม
ประเพณีนิยมในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว คือ ซุ้มทรงบันแถลง เป็นซุ้มหน้าต่างที่ตอนบน
ทำเป็นรูปโค้งแหลมทรงกลีบบัวขนาดเล็ก ๆ ทำนองจั่ว
หรือหน้าบันของบ้านเรือน กรอบจั่วทำเป็นเครื่องล่ายอง
มีหน้าบันประดับลาย ซึ่งอาจมีหรือไม่มีลายประธานที่เป็น
เครื่องหมายแทนพระองค์

ส่วนเสมาใช้แบบเสมานั่งแท่นที่มีซุ้มทรงกุ่มครอบ
ตัวเสมาทำเป็นใบ ที่เอวทำรูปหัวนาคเศียรเดียว ขอบเสมา
จิกเป็นรอยหยัก ตอนบนรวบเป็นปมแหลม สาบกลางไม่มี
แต่ทำเป็นลายอุบะห้อยจากบัวคอเลื้อย

ซุ้มหน้าต่างพระอุโบสถ
วัดศรีสุदारามวรวิหาร

๒. พระวิหาร เดิมเป็นพื้นที่ของพระอุโบสถหลังเก่า ต่อมาดัดแปลงเป็นวิหารเพื่อครอบพระประธานในพระอุโบสถหลังเดิม มีลักษณะเป็น ๔ เหลี่ยม เป็นอาคารทรงไทยก่ออิฐถือปูน ขนาดกว้าง ๕.๐๖ เมตร ยาว ๗.๒๓ เมตร หลังคาไม่มีช่อฟ้า ใบระกา บริเวณหน้าบันด้านหน้าตัวอาคารเป็นลายปูนปั้นรูปปั้นบนพานแว่นฟ้า รูปลักษณะดังกล่าวเป็นพระราชลัญจกรประจำพระองค์ สมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว พระอนุชาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงสถาปนาให้ดำรงพระอิสริยยศเสมือนพระมหากษัตริย์พระองค์ที่สองของสยามประเทศในตอนนั้น

พระวิหารหน้าพระอุโบสถ
วัดศรีสุदारามวรวิหาร

พระวิหารหลังนี้ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าของพระอุโบสถปัจจุบัน เดิมเคยใช้เป็นพระอุโบสถมาก่อนที่จะมีการสร้างพระอุโบสถหลังใหม่ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า

กรมพระยาวชิรญาณวโรรส โปรดให้สร้างขึ้นแทนพระวิหารหลังเดิมที่รื้อถอนออกไป ภายในพระวิหารเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัยและพระพุทธรูปทรงเครื่องที่มีลักษณะพุทธศิลป์แบบรัตนโกสินทร์ตอนต้นหลายองค์ โดยพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงรับเป็นพระธุระในการสร้างพระวิหารจนแล้วเสร็จ เพื่อพระราชอุทิศถวายสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระศรีสudarักษ์ ผู้เป็นพระราชอัยยิกาเจ้า

๓. ศาลาการเปรียญ เดิมสร้างเป็นอาคารไม้ทรงไทย ขนาดกว้าง ๑๔ เมตร ยาว ๒๗ เมตร ใต้ถุนเตี้ย มีบันไดทางขึ้นเพียง ๓ ชั้น หลังคามุงกระเบื้อง ประดับช่อฟ้า ใบระกาและหางหงส์ บานประตู หน้าต่าง มีภาพจิตรกรรมรูปทวารบาลแบบศิลปะจีนปรากฏอยู่ เล่ากันว่าสมเด็จพระเจ้าฟ้า

ศาลาการเปรียญวัดศรีสุदारามวรวิหาร

กรมพระศรีสudarักษ์ ทรงโปรดให้สร้างขึ้นเมื่อคราว
ปฏิสังขรณ์วัดศรีสุदारามในสมัยรัชกาลที่ ๑ โดยโปรดให้
นำมาจากพระนครศรีอยุธยา

ศาลาการเปรียญแห่งนี้ แต่เดิมใช้เป็นทีเรียน
หนังสือไทยของกุลบุตรกุลธิดาทั่วไป ซึ่งรวมถึงสุนทรภู่ด้วย
ต่อมาได้มีการต่อเติมบริเวณด้านล่าง โดยการยกพื้นอาคาร
ให้สูงขึ้นแล้วก่อผนังคอนกรีตเพื่อตัดแปลงเป็นห้องประชุม
และใช้เป็นศาลาเอนกประสงค์ของวัด ปัจจุบันศาลา
การเปรียญจึงมีลักษณะเป็นอาคารครึ่งปูนครึ่งไม้

๔. **ตำหนักแดง** เป็นเรือนไทยชั้นเดียว เดิมสร้าง
ขึ้นเป็นตำหนักที่ประทับสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระศรีสudarักษ์
พระเจ้าพี่นางเธอในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
มหาราชในระหว่างที่เสด็จมาบำเพ็ญพระราชกุศลที่วัดแห่งนี้
ตั้งติดอยู่กับศาลาการเปรียญ ปัจจุบันได้ใช้เป็นกุฏิเจ้าอาวาส

ตำหนักแดง

๕. มณฑปพระศรีอารีย์ หรือหอไตร เป็นอาคารทรงไทยก่ออิฐถือปูน มีขนาดกว้าง ๕.๑๐ เมตร ยาว ๘.๘๐ เมตร หลังคาไม่มีช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ หน้าบันทางด้านหน้าและด้านหลังของมณฑปเป็นลายปูนปั้นรูปดอกพุดตาน มีประตูทางเข้าเพียงด้านเดียว ที่บานประตูทั้งสองบานมีภาพเขียนรูปทวารบาลปรากฏอยู่ ภายในมณฑปประดิษฐานองค์พระศรีอารีย์หล่อด้วยทองสำริด ขนาดหน้าตัก ๒ ศอก ประทับนั่งขัดสมาธิราบ พระหัตถ์ขวาวางบนพระเพลา พระหัตถ์ซ้ายถือพัด (ปัจจุบันพัดได้สูญหายไป) ซึ่งมีลักษณะคล้ายตาลปัตรแต่มีด้ามจับสั้น บริเวณผนังภายในมณฑปมีจิตรกรรมฝาผนังเล่าเรื่องพุทธประวัติตอนพระพุทธเจ้าพจญมารและจิตรกรรมประเพณี ๑๒ เดือนของราษฏร

มณฑปพระศรีอารีย์หลังนี้สร้างขึ้นโดยเงินบริจาคของคุณเพื่อน ภริยาพระภิกษุสมมติบริบูรณ์ด้วยเงิน ๒๗ ชั่ง เมื่อ ร.ศ. ๑๑๗ (พ.ศ. ๒๔๔๑) ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชพิพัฒน์โกศล เจ้าอาวาสวัดศรีสุदारาม กล่าวว่า พระศรีอารีย์องค์นี้มีความสำคัญมาก ในอดีตชาวบ้านแถบนี้มีประเพณีแห่งพระศรีอารีย์ทางน้ำเป็นประจำทุกปี ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ แต่ภายหลังได้ยกเลิกไป

๖. วิหารสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี)

เป็นอาคารทรงไทยก่ออิฐถือปูน หลังคาประดับช่อฟ้า ใบระกา ทางหงส์ ตั้งอยู่บริเวณด้านข้างทางทิศใต้ของ พระอุโบสถ สันนิษฐานกันว่าสร้างขึ้นพร้อมกับวิหาร พระศรีอารีย์ ด้านหน้าของวิหารมีประตูทางเข้าอยู่สองทาง ด้านซ้ายและด้านขวา ภายในวิหารมีรูปหล่อโลหะสำริด ของสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ขนาดหน้าตัก ๒๙ นิ้ว ประดิษฐานบนฐานสี่เหลี่ยมติดผนังด้านในของวิหาร

เหตุที่มีการสร้างวิหารเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตาราม ที่วัดศรีสุदारามนี้ สันนิษฐานว่าน่าจะเกี่ยวข้องกับการที่ วัดระฆังโฆสิตารามเป็นวัดที่สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมสมเด็จพระเทพสุดาวดี พระพี่นางพระองค์ใหญ่ในรัชกาลที่ ๑ พระราชทานพระราชูปถัมภ์ ส่วนวัดศรีสุदारามเป็นวัดที่ สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระศรีสุदारักษ์ พระพี่นางพระองค์ น้อยในรัชกาลที่ ๑ พระราชทานพระราชูปถัมภ์ ทั้ง ๒ วัดนี้ จึงมีความสัมพันธ์ในลักษณะของการเป็น “วัดพี่-วัดน้อง” กัน

เหตุการณ์ที่ทำให้เห็นความสัมพันธ์ดังกล่าว ชัดเจนก็คือ เมื่อครั้งที่สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) สร้าง “พระสมเด็จ” นั้น ท่านเจ้าประคุณพระเทพญาณเวที (ละมุล สุตาโคโม) วัดระฆังฯ อ้างคำบอกเล่าจากท่าน

เจ้าคุณพระธรรมถาวร (ช่วง) ซึ่งเป็นพระฐานานุกรมของเจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราชว่า เมื่อเจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราชสร้างและปลุกเสกพระสมเด็จเสร็จแล้ว สมเด็จท่านก็นำพระที่ปลุกเสกครบกระบวนการความแล้วไปบรรจุไว้ตามเจดีย์ของวัดต่าง ๆ เช่น วัดชีปะขาว (วัดศรีสุदारาม) วัดตะไกรที่แขวงกรุงเก่า วัดระฆังฯ และวัดไชโย จังหวัดอ่างทอง เป็นต้น

อนึ่ง กรุพระสมเด็จที่วัดศรีสุदारามแห่งนี้ พระราชพิพัฒน์โกศล เจ้าอาวาสวัดศรีสุदारาม กล่าวว่า กรุพระสมเด็จน่าจะแตกไปนานแล้ว เมื่อแรกที่ท่านมาครองวัดศรีสุदारามนั้น มหาสิ่วซึ่งเคยบวชเป็นพระวัดศรีสุदारามเล่าว่า เคยได้ยินปริศนาลายแทงกรุพระจากคนรุ่นปู่ย่าตายายว่า “หันหน้าเข้าโบสถ์ โกงโค้งโกยเอา”

๗. รูปจำลองต้นแบบสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) องค์ใหญ่ สร้างขึ้นเพื่อเป็นรูปจำลองเท่าขนาดจริง เพื่อเป็นต้นแบบในการหล่อโลหะสร้างรูปหล่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) องค์ใหญ่ที่สุดในโลก สำหรับนำไปประดิษฐานที่วัดโนนกุ่ม อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ดำเนินการสร้างโดยสรรพงษ์ ชาตรี ศิลปินนักแสดงที่มีจิตศรัทธาจะสร้างเป็นอนุสรณ์สถานสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) รูปจำลองนี้ทำด้วย

โพนเป็นวัสดุหลักในลักษณะการนั่งสมาธิภาวนา มือทั้งสองข้าง ยกขึ้นระดับอกในลักษณะกำมืออย่างหลวม ๆ มีขนาดหน้าตัดกว้าง ๘.๑ เมตร สูง ๑๓ เมตร ทาหีบด้วยสีทองทั้งองค์ เมื่อสร้างรูปหล่อโลหะเสร็จแล้วจะมีการทำลายรูปจำลองต้นแบบองค์นี้ทิ้ง พระราชพิพัฒน์โกศล เจ้าอาวาสวัด เห็นว่าไม่เป็นการสมควร จึงได้ขอรูปต้นแบบองค์นี้ไว้ให้พุทธศาสนิกชนได้เคารพบูชา ปัจจุบันรูปจำลองต้นแบบสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ตั้งประดิษฐานอยู่บริเวณลานวัดใกล้ ๆ กับศาลาการเปรียญ

รูปจำลองต้นแบบสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี)

๘. พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระศรี
สุดารักษ์ องค์บูรณะปฏิสังขรณ์พระอาราม พระราชา
นุสาวรีย์หล่อด้วยโลหะ เป็นพระรูปสมเด็จพระเจ้าฟ้า
กรมพระศรีสุดารักษ์ขนาดสองเท่าพระองค์จริง ประทับบน
พระเก้าอี้ ฉลองพระองค์ด้วยผ้ายกลายทอง ห่มสไบเฉียง
ด้วยผ้าปัก พระหัตถ์ทั้งสองข้างวางบนพระเพลา ข้าง
พระหัตถ์ทางด้านขวามีโต๊ะสำหรับวางเครื่องพานพระศรี
พระราชานุสาวรีย์ประดิษฐานอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมบริเวณ
ฝั่งตรงข้ามถนนด้านข้างของพระอุโบสถทางทิศเหนือ
ใกล้ ๆ กับวิหารพระศรีอารีย์

พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระศรีสุดารักษ์

๙. **อนุสาวรีย์สุนทรภู่** สร้างขึ้นเป็นอนุสรณ์สถานแก่พระสุนทรโวหาร (ภู่) กวีเอกแห่งแผ่นดินสยามและกวีเอกของโลก ซึ่งได้เคยมาศึกษาเล่าเรียน เขียนอ่าน อยู่ที่วัดนี้ เมื่อครั้งยังเยาว์วัย จึงสร้างเป็นรูปหล่อโลหะสุนทรภู่ ตอนเป็นเด็กขนาดสองเท่าของตัวจริงในลักษณะเด็กชายสมัยโบราณ ไว้จุกนั่งพับเพียบหันหน้าไปทางคลองบางกอกน้อย ในมือถือกระดานชนวน อีกข้างหนึ่งมือถือดินสอ รูปหล่อดังกล่าวนี้อยู่บนฐานสี่เหลี่ยมสูง ๒.๕๐ เมตร ซึ่งจะอยู่ด้านหลังของรูปจำลองต้นแบบสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) องค์ใหญ่

รายนามเจ้าอาวาสตั้งแต่อดีต - ปัจจุบัน

นับแต่สมัยรัชกาลที่ ๑ เป็นต้นมา วัดศรีสุदारามวรวิหารได้รับการดูแลจากเจ้าอาวาสมาทุกยุคสมัยจนถึงปัจจุบัน ดังปรากฏนามเจ้าอาวาส ดังนี้

๑. พระครูธรรมวิจารณ์ (แก้ว) เล่ากันว่าเจ้าอาวาสรูปนี้เป็นอาจารย์สอนหนังสือสุนทรภู่
๒. พระครูธรรมวิจารณ์ (อิน) สมัยรัชกาลที่ ๕
๓. พระครูธรรมวิจารณ์ (โพ)
๔. พระครูธรรมวิจารณ์ (สุด)
๕. พระครูธรรมวิจารณ์ (แดง)

๖. พระครูธรรมวิจารณ์ (ชุ่ม ธรรมทินนโก)

๗. พระครูญาณสิริวัฒน์ (ทองหล่อ ญาณสิริ) ป.ธ. ๕

๘. พระราชพิพัฒน์โกศล (โกศล มหาวิโร)

ใน “บัญชีพระสงฆ์ที่เข้ามารับพระราชทานเทียน” เมื่อครั้งสมัยรัชกาลที่ ๓ นั้น ปรากฏนามเจ้าอาวาสในครั้งนั้นว่า “วัดชีปะขาว เจ้าอะธิการรอด” ซึ่งนามเจ้าอาวาสดังกล่าวไม่มีอยู่ในทำเนียบนามข้างต้น

“สุนทรภู่” ศิษย์เอกสำนักเรียนวัดชีปะขาว

พระสุนทรโวหาร (ภู่) หรือสุนทรภู่ กวีคนสำคัญของไทย มีชื่อเสียงในด้านสำนวนกลอนเป็นที่เลื่องลือมาก ทั้งในกรุงและนอกพระนคร รวมทั้งยังได้รับการยกย่องว่าเป็นจินตกวีคนสำคัญคนหนึ่งของไทยที่มีจินตนาการกว้างไกล สามารถผูกเรื่องและวางเนื้อหาได้น่าสนใจและชวนแก่การติดตาม นอกจากนี้ สุนทรภู่ยังสร้างสรรค์ผลงานไว้หลายประเภท หลายเรื่อง ซึ่งผลงานเหล่านี้เป็นที่นิยมของนักอ่านในวงกว้างตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ในประวัติสุนทรภู่ตอนหนึ่งมีความเกี่ยวข้องกับวัดชีปะขาวหรือวัดศรีสุदारาม คือ ช่วงชีวิตในวัยเยาว์ ท่านได้มาเรียนหนังสือที่วัดแห่งนี้ ดังความปรากฏในโคลงนิราศสุพรรณของสุนทรภู่ ตอนหนึ่งว่า

วัดปชาคารารุ่รู้

เรียนเขียน

ทำสรุทสอนเสมียน

สมุทน้อย

เดินรวางรวงเวียน

หว่างวัดปชาวเอย

เคยขึ้นกลืนกลืนสร้อย

สวาทิห่างกลางสวณฯ

จากคำประพันธ์ข้างต้น ทำให้ทราบว่าสุนทรภู่ได้รับการศึกษาวิชาเลขและวิชาหนังสือ ณ วัดชีปะขาว และภายหลังสุนทรภู่ก็ได้สอนวิชาเหล่านี้แก่ผู้ที่จะทำหน้าที่เสมียน โดยสอนอยู่ที่วัดชีปะขาวนี้เอง และนอกจากเป็นครูสอนหนังสือที่สำนักเรียนวัดชีปะขาวแล้ว สุนทรภู่อยังเคยมีอาชีพทำหน้าที่เป็นนายระวาง กรมพระคลังสวนอีกด้วย ซึ่งกรมพระคลังสวนมีหน้าที่เก็บอากรสวนและวัดระวาง นอกจากนี้ยังดูแลเก็บขนอนตลาดด้วย สำหรับนายระวางนี้คงจะมีหน้าที่เกี่ยวกับการวัดระวางพื้นที่สวน เพื่อใช้ในการคำนวณอากรค่าสวน และพื้นที่ที่สุนทรภู่รับผิดชอบในการวัดระวางก็คงจะเป็นพื้นที่บริเวณแถบวัดชีปะขาวด้วย ดังที่สุนทรภู่กล่าวว่า “เดินรวางรวงเวียน หว่างวัดปชาวเอย”

ด้วยเหตุที่วัดชีปะขาวหรือวัดศรีสุदारาม เป็นทั้งที่เรียนและที่ทำงานของสุนทรภู่ จึงทำให้สุนทรภู่มีความผูกพันกับวัดชีปะขาวอย่างยิ่ง

อนึ่ง เหตุที่มารดาของสุนทรภู่เลือกให้สุนทรภู่มาเรียนที่วัดชีปะขาวนั้น นอกจากเหตุผลที่สำนักเรียน

วัดชีปะขาวเป็นสำนักเรียนที่มีชื่อเสียงแล้ว ยังน่าจะ
เกี่ยวข้องกับฐานะของมารดาของสุนทรภู่ที่เป็นพระนม
ในพระองค์เจ้าหญิงจงกล พระธิดาในกรมพระราชวังหลังด้วย
เพราะวัดชีปะขาวตั้งอยู่ในละแวกใกล้เคียงกับพระราชวังหลัง
(บริเวณโรงพยาบาลศิริราชในปัจจุบัน) และวัดชีปะขาว
ยังได้รับพระราชทานพระราชูปถัมภ์จากสมเด็จพระเจ้าฟ้า
กรมพระศรีสุมังคร์ ซึ่งนอกจากจะเป็นพระโสมภพ
เชษฐภคินีในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
มหาราชแล้ว ยังเป็นพระมาตุจฉาในสมเด็จพระบวรราชเจ้า
กรมพระราชวังบวรสถานพิมุข (กรมพระราชวังหลัง)
พระราชธิดาของพระองค์เจ้าหญิงจงกล ที่มารดาของ
สุนทรภู่เป็นพระนมอยู่อีกด้วย ซึ่งเหล่านี้น่าจะเป็นเหตุผลที่
มารดาสุนทรภู่ให้สุนทรภู่มาเรียนที่สำนักเรียนวัดชีปะขาว
แห่งนี้

“ขามมอญ” กับวัดศรีสุคตาราม

จากรายนามเจ้าอาวาสจะเห็นได้ว่า ราชทินนาม
ของเจ้าอาวาสตั้งแต่ลำดับที่ ๑ - ๖ นั้น ใช้ราชทินนาม
เดียวกันตลอดคือ “พระครูธรรมวิจารณ์” เมื่อตรวจสอบ
ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพพระครูสิทธิเดชะ
วัดชนะสงคราม แล้ว พบว่าเป็นราชทินนามที่ปรากฏใน

ทำเนียบราชทินนามพระราชาคณะและพระครูฝ่ายรามัญ (มอญ) ซึ่งมีมาแต่โบราณ ซึ่งตรงกับข้อความในหนังสือ มอญในเมืองไทย ของสุภรณ์ โอเจริญ ที่ได้ค้นคว้า ตำแหน่งและราชทินนามพระราชาคณะและพระครูฝ่ายรามัญจากหลักฐานสมัยรัชกาลที่ ๕ ของกองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร พบว่า ราชทินนาม “พระครูธรรมวิจารณ์” นั้น เป็นราชทินนามของพระครูฝ่ายรามัญเมืองนนทบุรี

ด้วยเหตุนี้เอง จึงทำให้เกิดข้อสันนิษฐานว่า วัดศรีสุदारามหรือวัดชีปะขาวนี้ คงเป็นวัดของชุมชนมอญ และชาวมอญมาแต่เดิม ประกอบกับบริเวณนี้ก็มี “ภูมินาม” อันเนื่องด้วยมอญจำนวนหนึ่ง เช่น คลองมอญ วัดใหม่ยายมอญ วัดหงส์รัตนาราม เป็นต้น

วัดศรีสุदारามวรวิหาร ถือเป็นวัดเก่าแก่ที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน ทั้งยังมีความสำคัญในฐานะที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญหลายพระองค์หลายท่าน ตลอดจนยังเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญของคนในท้องถิ่นอีกด้วย อย่างไรก็ตาม เหนือสิ่งอื่นใดวัดศรีสุदारามถือเป็นพระราชอนุสรณ์แห่งความรักของพระบรมวงศานุวงศ์ อันสืบเชื้อสายมาแต่สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระศรีสุदारักษ์ ที่มีต่อพระราชบุพการีที่จะเป็นประจักษ์พยานให้มหาชนเห็นสืบไป トラบเท่าอายุแห่งบวรพระพุทศาสนา

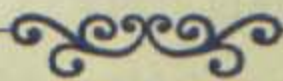
อำนาจหน้าที่ของรัฐสภา

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐

อำนาจหน้าที่ของรัฐสภา

รัฐสภาเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยมีสมาชิกรัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ทั้งนี้ ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา และประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา

สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๔๘๐ คน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๔๐๐ คน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วน จำนวน ๘๐ คน โดยมีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี

วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนรวม ๑๕๐ คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จังหวัดละ ๑ คน รวม ๗๖ คน และที่เหลือมาจากการสรรหา จำนวน ๗๔ คน โดยมีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ ๖ ปี และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระไม่ได้

ดังนั้นรัฐสภาจึงมีสมาชิกจำนวนทั้งสิ้น ๖๓๐ คน
เพื่อดำเนินงานภายในขอบเขตและวิธีการที่รัฐธรรมนูญและ
ข้อบังคับการประชุมสภาได้บัญญัติไว้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาไว้พอสรุปได้ ดังนี้

อำนาจหน้าที่ในการตรากฎหมาย

อำนาจหน้าที่ในการตรากฎหมาย หมายถึง อำนาจ
ในการออกพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
การแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ และการแก้ไข
เพิ่มเติมประมวลกฎหมายต่าง ๆ เพื่อให้มีผลใช้บังคับเป็น
กฎหมาย

การปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตยนั้น
จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีกฎหมายเป็นกรอบในการดำเนินการ
กฎหมายต่าง ๆ ที่ใช้เป็นหลักหรือแม่บทที่สำคัญ จะต้องตราขึ้นมา
ตามเจตนารมณ์ของประชาชน ซึ่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้เป็น
อำนาจหน้าที่ของรัฐสภาที่จะแสดงออกและให้ความยินยอม
ในการนำกฎหมายนั้น ๆ ออกใช้บังคับ

๑. การตราพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

การตราพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ คือ กระบวนการหรือขั้นตอนในการเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จนมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย

ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๓๙ ได้บัญญัติว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะเสนอได้ก็แต่โดย

(๑) คณะรัฐมนตรี

(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือ

(๓) ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา หรือองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งประธานศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ

รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๔๒ ได้บัญญัติว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดย

(๑) คณะรัฐมนตรี

(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐ คน

(๓) ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรและกฎหมายที่ประธานศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ หรือ

(๔) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน โดยจะเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้เฉพาะหมวดสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยและหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเท่านั้น

ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติซึ่งมีผู้เสนอตาม (๒) (๓) หรือ (๔) เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินจะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี

ในกรณีที่ประชาชนได้เสนอร่างพระราชบัญญัติใดที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยหรือแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐแล้ว หากคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเดียวกับร่างพระราชบัญญัตินั้นอีก ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต้องให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่

เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นชี้แจงหลักการของร่างพระราช
บัญญัติ และคณะกรรมการการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราช
บัญญัติดังกล่าวจะต้องประกอบด้วยผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวนไม่น้อยกว่า
๑ ใน ๓ ของจำนวนกรรมการทั้งหมดด้วย

ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทน
ราษฎรก่อน

ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติต้องมีบันทึกวิเคราะห์
สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติเสนอมาพร้อมกับร่าง
พระราชบัญญัติด้วย

ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อรัฐสภาต้องเปิดเผยให้
ประชาชนทราบและให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลรายละเอียด
ของร่างพระราชบัญญัตินั้นได้โดยสะดวก

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หมายความว่าถึง
ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) การตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข
ผ่อนหรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร

(๒) การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน
หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน

(๓) การกู้เงิน การค้ำประกัน การใช้เงินกู้ หรือ
การดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ

(๔) เงินตรา

ในกรณีที่เป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่จะต้องมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรีหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะเป็นผู้วินิจฉัย

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจัดให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่มามีกรณีดังกล่าว

มติของที่ประชุมร่วมกัน ให้ใช้เสียงข้างมากเป็นประมาณ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

กระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น จะต้องเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อน ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรจะต้องพิจารณาเป็น ๓ วาระตามลำดับ ดังนี้

วาระที่ ๑ เป็นการพิจารณาหลักการทั่วไปของ ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าสมควรจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราช บัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เพื่อประโยชน์แก่ การพิจารณาและการลงมติดังกล่าว สภาผู้แทนราษฎรจะให้คณะ กรรมการพิจารณาก่อนรับหลักการก็ได้ ยกเว้นการพิจารณาใน ส่วนของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไม่สามารถกระทำได้ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎรมีมติ

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรมีมติให้พิจารณาร่าง พระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มี หลักการทำนองเดียวกันหลายฉบับรวมกัน สภาผู้แทนราษฎรจะ ลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติหรือ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับหรือทั้งหมด รวมกันก็ได้ และเมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่าจะให้ร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใดเป็นหลักในการ พิจารณาในวาระที่ ๒

ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญใดที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอและ

ในชั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน แต่สภาผู้แทนราษฎรได้แก้ไขเพิ่มเติม และประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งระงับการพิจารณาไว้ก่อน และภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่มิกรณีดังกล่าว ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคนเป็นผู้วินิจฉัย

ในกรณีที่ที่ประชุมร่วมกันวินิจฉัยว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ทำให้ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปให้นายกรัฐมนตรีรับรอง ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรอง ให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการแก้ไขเพื่อมิให้ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาในลำดับต่อไปเป็นวาระที่ ๒ แต่ถ้า

สภาผู้แทนราษฎรมิมีมติไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใด ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

วาระที่ ๒ เป็นการพิจารณาในรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญโดยคณะกรรมการที่สภาตั้งหรือคณะกรรมการเต็มสภา

ตามปกติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการที่สภาตั้ง การพิจารณาโดยกรรมการเต็มสภาจะกระทำได้อต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๒๐ คน และที่ประชุมอนุมัติ

ก. คณะกรรมการที่สภาตั้ง ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญโดยคณะกรรมการ สภาผู้แทนราษฎรจะให้คณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นคณะกรรมการที่สภาตั้งนั้น ถ้าสมาชิกผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนด

๗ วันนับแต่วันถัดจากวันที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรจะได้กำหนดเวลาแปรญัตติสำหรับร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไว้เป็นอย่างอื่น

การแปรญัตติต้องแปรเป็นรายมาตรา

การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย ชั้นคณะกรรมการที่สภาตั้ง หากสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่างบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอกับการบริหารงานให้เสนอคำขอแปรญัตติต่อประธานคณะกรรมการ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สภาผู้แทนราษฎรจะต้องวิเคราะห์และพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๑๐๕ วันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวมาถึงสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราช

บัญญัตินั้นไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้นและให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ต่อวุฒิสภา

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณดังกล่าว นั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะแปรญัตติเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการมิได้ แต่อาจแปรญัตติในทางลดหรือตัดทอนรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินสงฆ์ใช้ต้นเงินกู้
- (๒) ดอกเบี้ยเงินกู้
- (๓) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

ทั้งนี้ เมื่อคณะกรรมการการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมการเกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติหรือมีการสงวนความเห็นของกรรมการก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

ในการพิจารณาของคณะกรรมการการ ถ้าคณะกรรมการการเห็นว่า มีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี ศาล หรือองค์กร

ตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องควรถาบหรือควรปฏิบัติ ก็ให้บันทึก
ข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการธิการเพื่อให้
สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา

ในการพิจารณาข้อสังเกตของคณะกรรมการ
ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยโดยไม่มีการ
อภิปราย ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรเห็นด้วยกับข้อสังเกตของ
คณะกรรมการ ให้นำประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งรายงานและ
ข้อสังเกตไปยังคณะรัฐมนตรี ศาล หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ
ที่เกี่ยวข้อง เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา ๖๐ วันนับแต่วันที่ประธาน
สภาผู้แทนราษฎรส่งข้อสังเกตของคณะกรรมการให้คณะรัฐมนตรี
ศาล หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องทราบ คณะรัฐมนตรี
ศาล หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตาม
ข้อสังเกตนั้นประการใดหรือไม่ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร
แจ้งให้ที่ประชุมทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุม

ทั้งนี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรมิมติให้คณะกรรมการ
ใดกระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดให้เสร็จ
ภายในกำหนดเวลาใด และคณะกรรมการนั้นกระทำการ
พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธาน
คณะกรรมการต้องรายงานให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ
โดยด่วน ในกรณีดังกล่าว ถ้าอยู่ในระหว่างสมัยประชุมสามัญทั่วไป
ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรีบเสนอต่อที่ประชุม และที่ประชุม

อาจลงมติให้ขยายเวลาที่ได้กำหนดไว้หรือให้ตั้งคณะกรรมการ
ใหม่แทนคณะเดิม หรือให้ดำเนินการอย่างอื่นสุดแต่ที่ประชุมจะ
เห็นสมควร แต่ถ้าอยู่ในระหว่างสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติหรือ
นอกสมัยประชุม ก็ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจอนุญาต
ให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้
สภาผู้แทนราษฎรทราบภายหลัง การนับระยะเวลาดังกล่าวให้เริ่ม
นับแต่วันถัดจากวันที่สภาผู้แทนราษฎรมิมติกำหนดระยะเวลา

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว
ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้ว
พิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และให้สมาชิกอภิปรายได้เฉพาะ
ถ้อยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือผู้แปรญัตติที่มีการ
สงวนคำแปรญัตติหรือกรรมการที่มีการสงวนความเห็นไว้ ทั้งนี้
เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทน
ราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ
หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ หากสภาผู้แทนราษฎรมิได้พิจารณา
โดยกรรมการเต็มสภา ให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการ
วิสามัญขึ้นประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนเกี่ยวกับบุคคล
ประเภทนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนกรรมการ
ทั้งหมด ทั้งนี้ โดยมีสัดส่วนหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิม ให้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตราที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายเดิมด้วย

กรณีที่ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่สมาชิกเป็นผู้เสนอ และในชั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน แต่ในการพิจารณาในวาระที่ ๒ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติแก้ไขเพิ่มเติมมาตราใดและประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรสั่งระงับการลงมติในวาระที่ ๓ ไว้ก่อน และส่งให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการสามัญทุกคณะเป็นผู้วินิจฉัยภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่มามีกรณีดังกล่าว

เมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรได้รับแจ้งเรื่องการรับรองร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินจากนายกรัฐมนตรีแล้ว ให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการลงมติในวาระที่ ๓ ต่อไป แต่ถ้านายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรองก็ให้ดำเนินการแก้ไข เพื่อมิให้ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

ข. กรรมการการเลือกตั้ง ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรมีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญโดยกรรมการการเลือกตั้ง ให้ถือว่าสมาชิกทุกคนในที่ประชุมประกอบกันเป็นคณะกรรมการ และประธานของที่ประชุมมีฐานะเป็นประธานคณะกรรมการด้วย

การพิจารณาโดยกรรมการการเลือกตั้งเป็นการพิจารณาชั้นคณะกรรมการและการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่ ๒ เรียงตามลำดับมาตรการรวมกันไป

วาระที่ ๓ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในวาระที่ ๓ นี้ จะไม่มีการอภิปราย และให้ที่ประชุมลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่ให้ความเห็นชอบ ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป แต่ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรมีมติให้ความเห็นชอบ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นต่อวุฒิสภาต่อไป

หากร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่เห็นชอบเป็นร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีระบุไว้ในนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาว่าจำเป็นต่อการบริหารราชการแผ่นดิน และคะแนนเสียงที่ไม่ให้ความเห็นชอบไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ คณะรัฐมนตรีอาจ
ขอให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อมีมติอีกครั้งหนึ่ง หากรัฐสภามีมติ
ให้ความเห็นชอบให้ตั้งบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกของ
แต่ละสภามีจำนวนเท่ากันตามที่คณะรัฐมนตรีเสนอ ประกอบเป็น
คณะกรรมการร่วมกันของรัฐสภาเพื่อพิจารณาร่างพระราช
บัญญัตินั้น และให้คณะกรรมการร่วมกันของรัฐสภารายงาน
และเสนอร่างพระราชบัญญัติที่ได้พิจารณาแล้วต่อรัฐสภา
หากรัฐสภามีมติเห็นชอบให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย
เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยต่อไป แต่ถ้ารัฐสภามีมติ
ไม่ให้ความเห็นชอบ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญของวุฒิสภา

วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่สภาผู้แทนราษฎรเสนอมา
นั้นให้เสร็จภายใน ๖๐ วัน แต่ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติ
ที่เกี่ยวข้องการเงิน ต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน ทั้งนี้
เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษ
ซึ่งต้องไม่เกิน ๓๐ วัน กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันใน
สมัยประชุม และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมาถึงวุฒิสภา

ระยะเวลาดังกล่าวไม่ให้นับรวมระยะเวลาที่อยู่
ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ถ้าวุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือ
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไม่เสร็จภายในกำหนดเวลา
ดังกล่าว ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัติ
หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติ
เกี่ยวข้องการเงินไปยังวุฒิสภา ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้ง
ไปด้วยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอไปนั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติ
เกี่ยวข้องการเงิน คำแจ้งของประธานสภาผู้แทนราษฎรให้ถือเป็น
เด็ดขาด

ในกรณีที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรมิได้แจ้งไปว่า
ร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวข้องการเงิน
ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวข้อง
การเงิน

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณของ
วุฒิสภา วุฒิสภาจะต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความ
เห็นชอบภายใน ๒๐ วันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึง
วุฒิสภา โดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ มิได้ ถ้าพ้นกำหนดเวลา
ดังกล่าวให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัติ
งบประมาณนั้น

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของวุฒิสภาจะพิจารณาเป็น ๓ วาระ
เช่นเดียวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎร

กรณีวุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร

ถ้าวุฒิสภาลงมติในวาระที่ ๓ เห็นชอบด้วยกับ
สภาผู้แทนราษฎร โดยไม่มีการแก้ไขก็ถือว่าร่างพระราชบัญญัติ
หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นได้รับความ
เห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย
พระมหากษัตริย์ภายใน ๒๐ วันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราช
บัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นจาก
รัฐสภา เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

กรณีวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร

ถ้าวุฒิสภาลงมติในวาระที่ ๑ หรือวาระที่ ๓
ไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัติ
หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไว้ก่อน และส่งร่าง
พระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นคืน
ไปยังสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้

ต่อเมื่อเวลา ๑๘๐ วันได้ล่วงพ้นไปนับแต่วันที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร

แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ต้องยับยั้งไว้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรอาจกร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

กรณีวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม

หากวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามที่แก้ไขเพิ่มเติม นั้นไปยังสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับ

การแก้ไขเพิ่มเติม ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา แต่ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขของวุฒิสภา ให้แต่ละสภาดังบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ มีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบเป็น คณะกรรมาธิการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น และให้คณะกรรมาธิการร่วมกันรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว แสดงว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย และประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

แต่ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมาธิการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้วก็ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไว้ก่อน

สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ ต่อเมื่อเวลา ๑๘๐ วันได้ล่วงพ้นไปนับแต่วันที่สภาใดสภาหนึ่ง ไม่เห็นชอบด้วย ถ้าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญที่ต้องยับยั้งไว้เป็นร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวด้วยการเงิน สภาผู้แทนราษฎรออาจยกร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ ทันที ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่ คณะกรรมาธิการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร แล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลง พระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้ บังคับเป็นกฎหมายได้

กรณีพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย

ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญใดที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยและ พระราชทานคืนมายังรัฐสภา หรือเมื่อพ้น ๙๐ วันแล้วมิได้ พระราชทานคืนมา รัฐสภาจะต้องปรึกษาร่างพระราชบัญญัติหรือ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นใหม่ ถ้ารัฐสภามีมติ

ยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานคืนมาภายใน ๓๐ วัน ให้นายกรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับเป็นกฎหมายได้เสมือนหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาต่อไป

ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี จะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบต่อไปได้ หากคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอภายใน ๖๐ วันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกหลังการเลือกตั้งทั่วไป และรัฐสภามีมติเห็นชอบด้วย

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาต่อไป ให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือ รัฐสภา แล้วแต่กรณี

ในกรณีดังกล่าว ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดไว้ว่า เมื่อรัฐสภามีมติให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติต่อไป ตามมาตรา ๑๓๖ (๑๑) มาตรา ๑๔๐ วรรคสอง และมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัตินั้นค้างการพิจารณาอยู่ในวาระใดก็ให้ สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาพิจารณาต่อไปในวาระนั้น และให้ ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาบรรจุเข้า ระเบียนวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน ทั้งนี้ ในการนับระยะเวลา การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือ ร่างพระราชบัญญัติที่ค้างการพิจารณาอยู่ในวุฒิสภา ให้เริ่มนับ ระยะเวลาใหม่ตามที่กำหนดในมาตรา ๑๔๖ ของรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่วันที่รัฐสภามีมติเห็นชอบ

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวของสภาผู้แทนราษฎร ถ้าอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการธิการให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่

ถ้าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัตินั้นอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการร่วมกัน ให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งกรรมการร่วมกันฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่และให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งไปยังวุฒิสภาเพื่อทราบ

ทั้งนี้ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติที่ค้างการพิจารณา ให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป เช่นเดียวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ

๒. การตราพระราชกำหนด

พระราชกำหนด คือ กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นให้ใช้บังคับเช่นพระราชบัญญัติ โดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี แล้วนำเสนอให้รัฐสภาพิจารณาอนุมัติ

ประเภทของพระราชกำหนด

พระราชกำหนด แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. พระราชกำหนดทั่วไป
๒. พระราชกำหนดเกี่ยวกับภาษีอากรหรือเงินตรา

พระราชกำหนดทั่วไป คือ พระราชกำหนดที่คณะรัฐมนตรีประกาศใช้เมื่อเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ เมื่อคณะรัฐมนตรีได้ประกาศใช้พระราชกำหนดนั้นแล้ว ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมและการรอการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็นการชักช้า คณะรัฐมนตรีจะต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสามัญวิสามัญเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดโดยเร็ว

พระราชกำหนดเกี่ยวกับภาษีอากรหรือเงินตรา คือ พระราชกำหนดที่คณะรัฐมนตรีประกาศใช้ระหว่างสมัยประชุมกรณีที่มีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรหรือเงินตราซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับเพื่อรักษา

ประโยชน์ของแผ่นดิน และจะต้องนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ภายใน ๓ วันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด จะมีผล เกิดขึ้นได้เป็น ๔ กรณี ดังนี้

๑. กรณีสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติ พระราชกำหนด ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็น พระราชบัญญัติต่อไป

๒. กรณีสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้พระราชกำหนดนั้นเป็นอันตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือน กิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

๓. กรณีที่สภาผู้แทนราษฎรอนุมัติพระราชกำหนด แต่วุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วย คะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้ พระราชกำหนดนั้น

๔. กรณีที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติ พระราชกำหนด หรือถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎร ยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน สมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนด

นั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

หากพระราชกำหนดนั้นมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด และพระราชกำหนดนั้นต้องตกไป ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่การไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผล

ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะได้อนุมัติพระราชกำหนดใด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่ได้ตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ ให้ประธานแห่งสภานั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๓ วันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นเพื่อวินิจฉัย เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้วให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา

เมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาได้รับความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาแล้วให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนด
ใดไม่ได้ตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของ
ประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ
ของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ ให้พระราชกำหนดนั้น
ไม่มีผลบังคับมาแต่ต้น โดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว
ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนตุลาการศาล
รัฐธรรมนูญทั้งหมด

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายก
รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีไม่อนุมัติให้มีผล
ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การพิจารณาพระราชกำหนดของสภาผู้แทนราษฎร
และของวุฒิสภาในกรณียืนยันการอนุมัติพระราชกำหนด จะต้อง
กระทำในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภานั้น ๆ

๓. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
กำหนดให้การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญสามารถกระทำได้
โดยหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) การเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจาก

๑.๑ คณะรัฐมนตรี

๑.๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

๑.๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

๑.๔ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คนตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐจะเสนอมิได้

(๒) ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม และให้รัฐสภาพิจารณาเป็น ๓ วาระ

(๓) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่ ๑ ชั้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

(๔) การพิจารณาในวาระที่ ๒ ชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมด้วย

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่ ๒ ชั้น
พิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

(๕) เมื่อการพิจารณาในวาระที่ ๒ เสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้
๑๕ วัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่ ๓ ต่อไป

(๖) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่ ๓ ชั้นสุดท้าย
ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียง
เห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่ง
ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

(๗) เมื่อการลงมติได้เป็นไปตามที่กล่าวแล้ว
ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย
ภายใน ๒๐ วันนับแต่วันที่ได้รับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น
จากรัฐสภา เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และ
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ แต่หาก
พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยและพระราชทานคืนมายังรัฐสภา
หรือเมื่อพ้น ๙๐ วันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา รัฐสภาจะต้อง
ปรึกษาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นใหม่ ถ้ารัฐสภามีมติยืนยัน
ตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิก
ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำร่าง
รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายอีกครั้งหนึ่ง
เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานคืนมา
ภายใน ๓๐ วัน ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

นั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับเป็นกฎหมายได้
เสมือนหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว

อำนาจหน้าที่ในการควบคุม

การบริหารราชการแผ่นดิน

อำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน หมายถึง การสอดส่องดูแลการปฏิบัติงานของคณะรัฐมนตรีหรือฝ่ายบริหารด้วยวิธีการที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้คือ การตั้งกระทู้ถาม การขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาอันเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน และการขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล อันอาจส่งผลให้รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่งได้ ซึ่งนับเป็นหลักการสำคัญอีกประการหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่ให้มีการถ่วงดุลอำนาจระหว่างกัน เพื่อป้องกันไม่ให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดใช้อำนาจเกินขอบเขต จนอาจทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน

การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินอาจมีอิทธิพลต่อรัฐบาลได้ตั้งแต่ในกระบวนการจัดตั้งรัฐบาล โดยรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่มีการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรก และกำหนดให้คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาและชี้แจงการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐโดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจภายใน ๑๕ วันนับแต่วันเข้ารับหน้าที่ และเมื่อแถลงนโยบายต่อรัฐสภาแล้ว ต้องจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการแต่ละปี

ก่อนการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา หากมีกรณีที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วนซึ่งหากปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะกระทบต่อประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีที่เข้ารับหน้าที่จะดำเนินการไปพลางก่อนเพียงเท่าที่จำเป็นก็ได้

ในการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา และต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในหน้าที่ของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี

ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาไว้ ดังนี้

๑. การตั้งกระทู้ถาม

กระทู้ถาม คือ คำถามที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาตั้งถามรัฐมนตรีในเรื่องใด ๆ อันเกี่ยวกับงาน ในหน้าที่แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อรัฐมนตรีเห็นว่า เรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือ ประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน แม้ว่าการตั้งกระทู้ถามจะเป็นวิธีการ ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินที่ไม่มีผลโดยตรงให้รัฐมนตรี ต้องพ้นจากตำแหน่งก็ตาม แต่ผลของกระทู้ก็อาจทำให้เห็นถึง ความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีและทำให้รัฐมนตรี เพิ่มความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่มากยิ่งขึ้น กระทู้ถามที่ สมาชิกตั้งถามรัฐมนตรีมีอยู่ ๒ ลักษณะ คือ

(๑) คำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับงาน ในหน้าที่ของรัฐมนตรี ซึ่งส่วนใหญ่จะถามเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐมนตรีนั้น

(๒) คำถามเกี่ยวกับนโยบายการบริหารของรัฐมนตรี ซึ่งเป็นคำถามที่สมาชิกตั้งขึ้นเมื่อเห็นว่าการบริหารราชการ แผ่นดินของรัฐบาลไม่เป็นไปตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภา หรือดำเนินการบริหารงานผิดพลาดไม่ตรงตามนโยบาย

ประเภทของกระทู้ถาม

กระทู้ถามมี ๒ ประเภท คือ กระทู้ถามสด และ
กระทู้ถามทั่วไป

การตั้งกระทู้ถาม ให้ผู้ตั้งกระทู้ถามมีอิสระจากมติ
พรรคการเมือง

กระทู้ถามแต่ละกระทู้ถามนั้น ให้ตั้งถามและซักถาม
ได้เฉพาะคนเดียว

ในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้บรรจุกระทู้ถามสดได้
ไม่เกิน ๓ กระทู้ และกระทู้ถามทั่วไปไม่เกิน ๓ กระทู้ แต่ถ้าหากมี
กระทู้ถามทั่วไปรอบรรจุระเบียบวาระการประชุมจำนวนมากหรือมี
กระทู้ถามทั่วไปที่เลื่อนมาจากการประชุมครั้งที่แล้ว ประธานสภา
จะบรรจุกระทู้ถามทั่วไปเกินกว่านี้ได้

การจัดลำดับกระทู้ถามในที่ประชุมสภา ให้จัดตาม
ลำดับ คือ กระทู้ถามสดและกระทู้ถามทั่วไป

กระทู้ถามสด สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถาม
ได้ครั้งละ ๑ กระทู้ โดยให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา
ในวันประชุมที่มีวาระการตอบกระทู้ถามก่อนเริ่มประชุมตามเวลาที่
ประธานสภากำหนด และผู้ตั้งกระทู้ถามสดต้องระบุชื่อเรื่องที่จะถาม
พร้อมระบุวัตถุประสงค์ว่าจะถามนายกรัฐมนตรีนหรือรัฐมนตรีผู้ใด
กระทู้ถามสดต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

๑. เป็นเรื่องสำคัญที่อยู่ในความสนใจของประชาชน

๒. เป็นเรื่องที่กระทบถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน

๓. เป็นเรื่องเร่งด่วน

ประธานสภาจะเป็นผู้วินิจฉัยว่ากระทู้ถามใดเป็นกระทู้ถามสดหรือไม่ และในสัปดาห์ใดมีกระทู้ถามสดที่ประธานสภาวินิจฉัยแล้วเกินจำนวน ๓ กระทู้ ให้ประธานสภาจับสลากให้เหลือเพียง ๓ กระทู้ ในจำนวน ๓ กระทู้นี้ หากปรากฏว่ามีกระทู้ถามที่เป็นเรื่องทำนองเดียวกัน ให้กระทู้ถามที่ถูกจับสลากขึ้นมาในลำดับหลังตกไป

กระทู้ถามสดที่ประธานสภาวินิจฉัยแล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระกระทู้ถามสด และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามทราบ

ระยะเวลาในการถามและการตอบกระทู้ถามสดในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ มีกำหนดเวลาไม่เกิน ๖๐ นาที

กระทู้ถามสดแต่ละกระทู้ให้ถามด้วยวาจาได้เรื่องละไม่เกิน ๓ ครั้งและต้องถามตอบให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา ๒๐ นาที เว้นแต่ในสัปดาห์ใดมีกระทู้ถามสดน้อยกว่า ๓ กระทู้ก็ให้ขยายเวลาออกไปอีกตามสัดส่วนภายในเวลา ๖๐ นาที

ในระหว่างการถามกระทู้ถามสด หากประธาน
วินิจฉัยว่าคำถามข้อใดเข้าลักษณะต้องห้าม ให้ประธานมีอำนาจ
สั่งให้เปลี่ยนแปลงคำถาม

การถาม การชี้แจง หรือการตอบกระทู้ถามสด
ให้ดำเนินการในที่ประชุมสภา

กระทู้ถามทั่วไป การตั้งกระทู้ถามทั่วไปต้องเสนอ
ล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาโดยมีข้อความเป็นคำถาม
ในข้อเท็จจริงหรือนโยบาย และระบุว่าจะให้ตอบในที่ประชุมสภา
หรือในราชกิจจานุเบกษา ข้อเท็จจริงที่อ้างประกอบกระทู้ถามทั่วไป
ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถามรับรองว่าถูกต้องแม้ไม่ได้ยืนยัน
รับรองไว้ในกระทู้ถามทั่วไปก็ตาม และถ้าจำเป็นจะต้องมีคำชี้แจง
ประกอบให้ระบุแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก กระทู้ถามที่ประธานสภา
วินิจฉัยว่าเป็นกระทู้ถามให้จัดส่งไปยังรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถาม
ในกรณีที่เป็นกระทู้ถามที่ต้องตอบในที่ประชุมสภา ให้บรรจุเข้า
ระเบียบวาระการประชุมภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ส่งกระทู้ถาม
ไปยังรัฐมนตรี

กระทู้ถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมสภาเมื่อรัฐมนตรี
ได้ตอบแล้ว ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้อีกหนึ่งครั้ง เว้นแต่
จะขอซักถามต่อไปเพราะคำตอบยังไม่หมดประเด็นและประธาน
อนุญาต

หากเป็นกระทู้ถามที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ให้ประธานสภาแจ้งรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามเพื่อดำเนินการตอบ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ส่งไปยังรัฐมนตรี เมื่อรัฐมนตรีได้ตอบ แล้วให้ส่งราชกิจจานุเบกษาที่มีคำตอบกระทู้ถามมาเพื่อให้ประธานสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

หากรัฐมนตรีไม่สามารถตอบภายในกำหนดเวลาได้ ให้แจ้งเหตุขัดข้องเป็นหนังสือและให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใดเพื่อ ประธานสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

ลักษณะของกระทู้ถาม

กระทู้ถามมีลักษณะเป็นการตั้งคำถาม เพื่อให้ผู้อื่นตอบหรือชี้แจงข้อสงสัย การตั้งกระทู้ถามจึงควรมีลักษณะ เป็นข้อความที่ชัดเจน ตรงประเด็น สามารถเข้าใจได้ง่าย ซึ่ง ข้อบังคับการประชุมสภาทุกสมัยที่ผ่านมา ได้กำหนดลักษณะของ กระทู้ถามและคำชี้แจงประกอบว่าต้องชัดเจน ไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียน ซ้ำซาก หรือมีลักษณะเป็นการอภิปราย และต้องไม่มีลักษณะ หนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

๑. เป็นเชิงประชด เสียดสี หรือกลั่นแกล้งใส่ร้าย
๒. เคลือบคลุมหรือเข้าใจยาก
๓. เป็นเรื่องที่ได้ตอบแล้วหรือชี้แจงแล้วว่า

ไม่ตอบ

๔. เป็นเรื่องที่มีประเด็นคำถามซ้ำกับ
กระทู้ถามซึ่งมีผู้เสนอมาก่อน

๕. เป็นการให้ออกความเห็น

๖. เป็นปัญหาข้อกฎหมาย

๗. เป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญ

๘. เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใด เว้นแต่ที่
เกี่ยวกับการงานในหน้าที่ราชการ

๒. การเสนอญัตติ

ญัตติ คือ ข้อเสนอใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายเพื่อให้สภา
ลงมติหรือวินิจฉัยชี้ขาดว่าจะให้ปฏิบัติอย่างไร

การเสนอเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณา
นั้นจะต้องเสนอเป็นญัตติ ญัตติเปรียบเสมือนกลไกอย่างหนึ่ง
ในการดำเนินงานของรัฐสภา เพราะญัตติทุกเรื่องย่อมมี
จุดมุ่งหมายอยู่ในตัวอันทำให้รู้ถึงประโยชน์หรือผลกระทบที่อาจ
จะเกิดขึ้นได้ด้วย ญัตติจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของ
รัฐสภา

๒.๑ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติ ไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ญัตติดังกล่าวต้องเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปด้วย และเมื่อได้มีการเสนอญัตติแล้ว จะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรมิได้ เว้นแต่จะมีการถอนญัตติหรือการลงมติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

๒.๒ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติ ไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๖ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อ

ตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือถือว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีออกจากตำแหน่งได้ โดยมติที่ให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่งให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา และคำร้องขอดังกล่าวต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน

เมื่อการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลสิ้นสุดลงโดยมิใช่ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไปให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ การลงมติในกรณีเช่นว่านี้มีให้กระทำในวันเดียวกับวันที่การอภิปรายสิ้นสุด และมติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลมีคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ซึ่งเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายนั้น เป็นอันหมดสิทธิที่จะเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอีกตลอดสมัยประชุมนั้น

ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรนำชื่อผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป

รัฐมนตรีคนใดพ้นจากตำแหน่งเดิมแต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่นภายหลังจากวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจให้รัฐมนตรีคนนั้นยังคงต้องถูกอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจต่อไป ทั้งนี้ ให้รวมถึงรัฐมนตรีผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งเดิมไม่เกิน ๙๐ วันก่อนวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อ แต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่นด้วยโดยอนุโลม

๒.๓ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ในกรณีมีจำนวนไม่ถึงเกณฑ์ตาม ๒.๑ หรือ ๒.๒

ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีได้อยู่ในพรรคการเมืองที่สมาชิกในสังกัดของพรรคนั้นดำรงตำแหน่ง

รัฐมนตรีมีจำนวนไม่ถึงเกณฑ์ที่จะเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวทั้งหมดเท่าที่มีอยู่มีสิทธิ เข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลได้ เมื่อคณะรัฐมนตรี ได้บริหารราชการแผ่นดินมาเกินกว่า ๒ ปีแล้ว

๒.๔ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติ
ได้แก่

- การเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา

สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของ จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิด อภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือ ชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ

การขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภานี้ จะกระทำได้ ครั้งเดียวในสมัยประชุมหนึ่ง

- การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อฟังความคิดเห็น

ในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินที่รัฐมนตรีเห็นสมควรจะฟังความคิดเห็นของสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา นายกรัฐมนตรีจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภาขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้ โดยไม่มีการลงมติ

ทั้งนี้ ในกรณีที่มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเพื่อตั้งกระทู้ถามในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ หรือการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใด ให้เป็นหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้นั้นต้องเข้าร่วมประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเพื่อชี้แจงหรือตอบกระทู้ถามในเรื่องนั้นด้วยตนเอง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ทำให้ไม่อาจเข้าชี้แจงหรือตอบกระทู้ แต่ต้องแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาทราบก่อนหรือในวันประชุมสภาในเรื่องดังกล่าว

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีอิสระจากมติพรรคการเมืองในการตั้งกระทู้ถาม การอภิปราย และการลงมติในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ

๒.๕ ญัตติตั้งคณะกรรมการ

กรรมการ คือ บุคคลที่สภาแต่งตั้งขึ้นประกอบเป็นคณะกรรมการเพื่อให้พิจารณากฎหมายหรือกระทำกิจการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา

สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิก
ของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจเลือก
บุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมการ
วิสามัญเพื่อกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ
อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาแล้วรายงานต่อสภา มติตั้ง
คณะกรรมการวิสามัญดังกล่าวต้องระบุกิจการหรือเรื่อง
ให้ชัดเจนและไม่ซ้ำหรือซ้อนกัน

ทั้งนี้ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการ
สามัญขึ้น ๓๕ คณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการมีจำนวน
๑๕ คน หากมีความจำเป็นจะตั้งคณะกรรมการสามัญคณะอื่น
เพิ่มขึ้นอีกเมื่อใดก็ได้ สมาชิกคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งกรรมการ
สามัญได้ไม่เกิน ๒ คณะ

เมื่อคณะกรรมการสามัญจะดำเนินการพิจารณา
สอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ให้คณะกรรมการสามัญรายงานให้
ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ ในกรณีที่มีการพิจารณาสอบสวน
หรือศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยคณะกรรมการสามัญหลายคณะ
ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร
และประธานคณะกรรมการสามัญที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณา
ว่าจะให้คณะกรรมการสามัญคณะใดพิจารณาสอบสวนหรือ
ศึกษาเรื่องนั้น

ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการธิการสามัญประจำวุฒิสภา จำนวน ๒๒ คณะ คณะกรรมการธิการสามัญแต่ละคณะประกอบด้วย กรรมการธิการจำนวนไม่น้อยกว่า ๙ คน แต่ไม่เกิน ๑๕ คน หากมีความจำเป็นหรือเห็นสมควรจะตั้งคณะกรรมการธิการสามัญเพิ่มขึ้นหรือลดจำนวนคณะกรรมการธิการลงเมื่อใดก็ได้ สมาชิกคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งกรรมการธิการสามัญได้ไม่เกิน ๒ คณะ เว้นแต่สมาชิกที่ดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการธิการสามัญให้ดำรงตำแหน่งกรรมการธิการสามัญได้ ๑ คณะ สำหรับสมาชิกผู้ดำรงตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการธิการสามัญจะดำรงตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการธิการสามัญอื่นอีกมิได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการธิการนั้น รัฐธรรมนูญกำหนดให้คณะกรรมการธิการมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณา สอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้

อำนาจหน้าที่ในการควบคุมการตรากฎหมาย

ที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้บัญญัติไว้ว่า ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามมาตรา ๑๕๐ หรือร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาลงมติยืนยัน ตามมาตรา ๑๕๑ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายอีกครั้งหนึ่ง

(๑) หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(๒) หากนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้น

โดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้ส่งความเห็น
เช่นว่านั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธาน
สภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

ในระหว่างที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
ให้นายกรัฐมนตรีระดับการดำเนินการเพื่อประกาศใช้ร่างพระราช
บัญญัติดังกล่าวไว้จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้น
มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้อง
ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระ
สำคัญ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้น
มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้แต่มีใช้กรณีที่ตราขึ้นโดย
ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและข้อความดังกล่าว
ไม่เป็นสาระสำคัญ ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นเป็นอันตกไป และ
ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย
ภายใน ๒๐ วันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากรัฐสภา
เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ แต่หากร่าง
พระราชบัญญัติใด พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยและ
พระราชทานคืนมายังรัฐสภา หรือเมื่อพ้น ๙๐ วันแล้วมิได้
พระราชทานคืนมา รัฐสภาจะต้องปรึกษาร่างพระราชบัญญัตินั้นใหม่

ถ้ารัฐสภามีมติยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาแล้ว ให้นำร่างรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธย พระราชทานคืนมาภายใน ๓๐ วัน ให้นำร่างรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัตินั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับเป็นกฎหมายได้เสมือนหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว

นอกจากนี้ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้ว ก่อนนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญซึ่งต้องกระทำไปแล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นเป็นอันตกไป ในกรณีที่วินิจฉัยว่าข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

ในกรณีที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลทำให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเป็นอันตกไป ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นกลับคืนสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อพิจารณาตามลำดับ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ โดยมติในการแก้ไขเพิ่มเติมให้ใช้คะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา แล้วให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ หากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยก็ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับร่างพระราชบัญญัติที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

อำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบ

อำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบ เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาอีกประการหนึ่ง โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้รัฐสภา มีอำนาจในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในเรื่องที่สำคัญ ๆ และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประเทศชาติในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

๑. การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
๒. การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ
๓. การมีมติให้รัฐสภาพิจารณาเรื่องอื่นในสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติได้
๔. การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมสามัญก่อนครบกำหนดเวลา ๑๒๐ วัน
๕. การเปิดประชุมรัฐสภา
๖. การตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภา
๗. การให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ

๘. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติใหม่ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย

๙. การให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติต่อไปในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

๑๐. การแถลงนโยบายต่อรัฐสภา

๑๑. การเปิดอภิปรายทั่วไปในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรจะฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

๑๒. การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม

๑๓. การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญา ไม่ว่าจะ เป็นหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่น กับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ

๑๔. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้รัฐสภามีอำนาจหน้าที่ในการสรรหาบุคคลในองค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญและองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ โดยพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา และถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ทางการเมืองและข้าราชการระดับสูง ดังนี้

องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีก ๔ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๗ ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

๒. ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวน ๓ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชน มีความรอบรู้และมีประสบการณ์ใน

การบริหารราชการแผ่นดิน วิสาหกิจ หรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสาธารณะ และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ ให้ผู้ได้รับเลือกเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินประชุมและคัดเลือกประธานผู้ตรวจการแผ่นดินกันเอง โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

๓. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีก ๘ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๕ ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

๔. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

การตรวจเงินแผ่นดินให้กระทำโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระและเป็นกลาง

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีก ๖ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์

ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน การบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลัง และด้านอื่น โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๖ ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ

๑. องค์กรอัยการ

พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยเที่ยงธรรม การแต่งตั้งและการให้อัยการสูงสุดพ้นจากตำแหน่งต้องเป็นไปตามมติของคณะกรรมการอัยการ และได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งอัยการสูงสุด

องค์กรอัยการมีหน่วยธุรการที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยมีอัยการสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

พนักงานอัยการต้องไม่เป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐในทำนองเดียวกัน เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการอัยการ ทั้งต้องไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หรือกระทำการใดอันเป็นการกระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติหน้าที่หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่ราชการ และต้อง

ไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือที่ปรึกษากฎหมาย หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในทางหุ้นส่วน บริษัท

๒. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีก ๖ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ โดยต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้แทนจากองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนด้วย โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

๓. สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติต้องให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ความเห็นก่อนพิจารณาประกาศใช้

องค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงาน
ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่
กฎหมายบัญญัติ

ให้มีสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล
การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมาย
บัญญัติ

นอกจากนี้ ยังมีองค์กรอื่น ๆ ที่มีการกำหนดไว้ใน
รัฐธรรมนูญ เช่น

- ศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ
๑ คน และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีก ๘ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลดังต่อไปนี้

๑. ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวน ๓ คน

๒. ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับจำนวน ๒ คน

๓. ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านนิติศาสตร์อย่างแท้จริงและได้รับเลือกตามมาตรา ๒๐๖ ของรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒ คน

๔. ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์อื่น ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารราชการแผ่นดินอย่างแท้จริงและได้รับเลือกตามมาตรา ๒๐๖ ของรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒ คน

ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๙ ปีนับตั้งแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

- คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม

คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการ ๑ คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละชั้นศาล ศาลฎีกา ๖ คน ศาลอุทธรณ์ ๔ คน และศาลชั้นต้น ๒ คน ซึ่งเป็นข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาล และได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาล และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๒ คน ซึ่งไม่เป็นข้าราชการตุลาการ และได้รับเลือกจากวุฒิสภา

- คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง

ศาลปกครอง ประกอบด้วยศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้น และจะมีศาลปกครองชั้นอุทธรณ์ด้วยก็ได้ ในศาลปกครองมีคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง ซึ่งประกอบด้วยประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธานกรรมการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๙ คน ซึ่งเป็นตุลาการในศาลปกครองและได้รับเลือกจากตุลาการในศาลปกครองด้วยตนเอง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับเลือกจากวุฒิสภา ๒ คน และจากคณะรัฐมนตรีอีก ๑ คน

ในการนี้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ให้อำนาจวุฒิสภาในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูงออกจากตำแหน่งได้

การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูง

การถอดถอนจากตำแหน่งเป็นวิธีการควบคุมฝ่ายบริหารวิธีหนึ่งซึ่งควบคุมและตรวจสอบพฤติกรรมของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงว่ามีความเหมาะสมหรือสมควรที่จะให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ต่อไปหรือไม่ ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๐ ได้กำหนดให้

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการสูงสุด ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด หากมีพฤติการณ์ ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูงดังกล่าว ออกจากตำแหน่งได้ โดยหลักการดังกล่าวนี้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นครั้งแรก

การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูง แบ่งเป็น ๒ กรณี คือ

๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คน

มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติ
ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งได้ โดยคำร้องขอดังกล่าวต้อง
ระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำ
ความผิดเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน

๒. สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของ
จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอ
ต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอนสมาชิกวุฒิสภา
ออกจากตำแหน่งได้

หลักเกณฑ์และวิธีการในการถอดถอนจากตำแหน่ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาตรา ๒๗๒ ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์และวิธีการในการถอดถอน
บุคคลให้ออกจากตำแหน่ง โดยระบุว่า เมื่อได้รับคำร้องขอดังกล่าว
แล้ว ให้ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จ
โดยเร็ว

เมื่อไต่สวนเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทำรายงานเสนอต่อวุฒิสภา โดยใน
รายงานดังกล่าวต้องระบุให้ชัดเจนว่าข้อกล่าวหาตามคำร้องขอ
ข้อใดมีมูลหรือไม่ เพียงใด มีพยานหลักฐานที่ควรเชื่อได้อย่างไร
พร้อมทั้งระบุข้อยุติว่าจะให้ดำเนินการอย่างไรด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นว่าข้อกล่าวหาตามคำร้องขอข้อใดเป็นเรื่องสำคัญ จะแยกทำรายงานเฉพาะข้อนั้นส่งไปให้ประธานวุฒิสภาเพื่อให้พิจารณาไปก่อนก็ได้

ถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ว่าข้อกล่าวหาใดมีมูล นับแต่วันดังกล่าวผู้ดำรงตำแหน่งที่ถูกกล่าวหาจะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปมิได้ จนกว่าวุฒิสภามีมติ และให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังประธานวุฒิสภาเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๒๗๓ แห่งรัฐธรรมนูญ และอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป แต่ถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาข้อนั้นเป็นอันตกไป

ในกรณีที่อัยการสูงสุดเห็นว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งให้ นั้นยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ ให้อัยการสูงสุดแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วน

ในคราวเดียวกัน ในกรณีนี้ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีผู้แทนจากแต่ละฝ่ายจำนวนเท่ากัน เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์ แล้วส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อไป ในกรณีที่คณะทำงานดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการฟ้องคดีได้ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีเองหรือแต่งตั้งทนายความให้ฟ้องคดีแทนก็ได้

กระบวนการในการถอดถอนจากตำแหน่งโดยวุฒิสภา

มาตรา ๒๗๓ แห่งรัฐธรรมนูญปัจจุบัน ได้บัญญัติไว้ว่า เมื่อวุฒิสภาได้รับรายงานแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาจัดให้มีการประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณากรณีดังกล่าวโดยเร็ว ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งรายงานให้นอกสมัยประชุม ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญ และให้ประธานรัฐสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ในการพิจารณากรณีดังกล่าว ได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีอิสระในการออกเสียงลงคะแนนซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ มติที่ให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่ง ให้ถือเอา

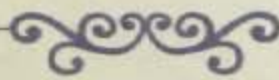

คะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
เท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ผู้ใดถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งให้ผู้นั้นพ้นจาก
ตำแหน่งหรือให้ออกจากราชการนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติให้ถอดถอน
และให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งใดในทางการเมืองหรือ
ในการรับราชการเป็นเวลา ๕ ปี

มติของวุฒิสภาตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด และจะมี
การร้องขอให้ถอดถอนบุคคลดังกล่าวโดยอาศัยเหตุเดียวกันอีกมิได้
แต่ไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

บรรณานุกรม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. การถอดถอนจากตำแหน่ง.

กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๑.

_____ ข้อบังคับการประชุม.

กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๑.

_____ รัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐. กรุงเทพฯ :
สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร,
๒๕๕๑.

_____ อำนาจหน้าที่ของรัฐสภา.

กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๔๗.

อภิรักษ์เกียรติ เกษมผลกุล (บรรณาธิการ). ศรีสุदारักษณูสรณ์ :

รายงานการศึกษาและอนุรักษ์เอกสารโบราณ

วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร.

นครปฐม : สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์, ๒๕๕๑.

จัดทำโดย กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์
พิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<http://www.parliament.go.th>